

vényben a humuszréteg és a sárga altalaj találkozási szintjénél, a nyelés során nagyobb mennyiségű kövesedett állatcsontot találtunk, egyes esetekben összefüggő vázrészeket figyeltünk meg. Dr. Vörös István előzetes meghatározása alapján mamut, bölény, szarvas és ló maradványai azonosíthatók. A szelvényben előkerült objektumok közül kettő volt a rézkorra keltezhető, a régészeti objektumok többsége a kora népvándorlás korhoz köthető.

A 2. szelvény nyugati részén egy nagyméretű gödörkomplexum bontása nagy mennyiségű rézkori kerámiát, állatcsontot és paticsot eredményezett. A szelvényben talált többi objektum a kora népvándorlás korhoz tartozott.

A 3. szelvény humuszolása során 4 objektum került elő, melyek közül az idei ásatás során csak a szelvény legdélebbi részén húzódó, ÉK–DNy irányú, leletanyag nélküli árok részletét tártuk fel.

REMÉNYI LÁSZLÓ – TÓTH ANIKÓ – KOROM ANITA

109. Budapest, XXI. Csepel, szennyvíztisztító telep R, B, LT, A

A Budapesti Történeti Múzeum Ős- és népvándorlás kori osztálya 2004. július 1. és november 19. között előzetes régészeti feltárásokat végzett a Csepel-szeget ÉNy-i csúcán, a Nagydunasornak nevezett területen. A tervezett szennyvíztisztító telep mintegy 27 000 m²-nyi feltárt területén 24 kutatászelvényt nyitottunk, több régészeti korszak számos, igen nagy jelentőségű lelete és objektuma látott napvilágot.

Feltártuk a *középső rézkor végi* ún. tűzdelt barázdás díszű kerámiát készítő népesség (Kr. e. 3800–3600) néhány településobjektumát és a településen belüli sírjait. A sírok alig különböztek a hulladékgyödröktől. Az elhunytat az ételáldozattal együtt a megásott gödör aljára helyezték, a félig betemetett gödröt sárga, agyagos földdel letapasztották. A gödör felső részében töredékes kerámia-, állatcsontmaradványok, valamint egy-két kőeszköz volt. Ezek alig különböztek a szomszédos hulladékgyödrökben előkerültektől.

A *kora bronzkori* harangedény Csepel-csoport négy hamvasztásos sírját tártuk fel. Belőlük a korszak jellegzetes, vörös színű, sávós, pecsételt díszítésű, harang alakú edényei, valamint lapos és négy lábbon álló táljai, továbbá kis bögrék és tálak kerültek elő. Ugyancsak előkerültek a népességre jellemző kőből csiszolt csuklónvédő lemezek, csontból faragott gombok, és egy igen ritka, ép állapotban eddig nem ismert, rátétes plasztikus díszítésű urna.

A bronzkor későbbi szakaszára keltezhető nagyrévi kultúra temetőjében mindkét rítus, az egymás mellé, alkalmanként egy vonalban elhelyezett edényekből álló síregyüttesek (amelyek közé beszórták a hamvakat); valamint az urnafészkes temetkezés is megtalálható volt.

Nagy jelentőséggel bír a 19 sírből álló *kelta* temetőrészlet. A vegyes rítusú, hamvasztásos és csontvázas sírokból álló temetőből előkerült leletek alapján a kelta népesség helyi megtelepedését az eddig ismerteknél jó-

val korábbra, egészen a Kr. e. 4. századra tudjuk datálni. A sírokból fegyverek (vaskardok, lándzsák, kések, pajzsok vas alkatrészei), ékszerek (bronz kar- és bokaperecek, bronz- és vasfibulák, amulettek, paszta- és korallgyöngyök) valamint kerámiaedények kerültek elő. Ez utóbbiak nagyobb része már korongolt, de néhány közülük még kézzel formált, és esetenként szkíta, illetve késő bronzkori hagyományokra vezethető vissza. Kiemelkedő jelentőséggel bír az a kézzel formált, kétfülű edény, melynek mindkét füle egy-egy plasztikusan kidolgozott emberalakot formál. A sírokból előkerült tárgyak alapján azt mondhatjuk, hogy a temető használata mintegy kétszáz évet ölel fel.

A területen egy kelta településrészlet is előkerült, amely azonban korban nem egyezik a temetővel. Hulladékgyödröket és egy eredetileg valószínűleg agyagki-termelő gödörként használt nagyméretű objektumot tártunk fel mintegy száz méterre a mai Duna-parttól. A nagy mennyiségű paticsrög, grafitos, vörös-fehér sávós festett, és az egyszerű házikerámia, a vaseszközök és bronztárgyak alapján a telepet Kr. e. 1. századnak lehet meghatározni.

Nagy jelentőségű az előkerült *avar kori* településrészlet is. A két félig földbe mélyített házból, egy nagyméretű kemence hamusgyödréből (maga a kemence a többszörösen kibővített szelvényen kívül helyezkedik el), egy-két árokból és egy vízgyűjtő medencéből álló településrészlet viszonylag kevés, de korban jól meghatározható leletet tartalmazott. A feltárt objektumok egy meglehetősen laza szerkezetű, egymástól nagy távolságban elhelyezkedő tanya jellegű településre utalnak. Az előkerült kerámiaanyag alapján a telep a Kr. u. 8. századra datálható.

HORVÁTH M. ATTILA – ENDRÓDI ANNA

110. Budapest, XXII. Campona utca 1. U, B, LT

Az egykori nagytérenyi sertéshizlalda területén 2001-ben egy 5 hónapos megelőző feltárás keretében 3 korszak (késő bronzkor, késő vaskor, Árpád-kor) településének maradványai kerültek elő. 2004-ben az épület szerkezetét tartó pontalapok kiásásakor (hrs.: 2331/1) több régészeti objektum feltárását figyeltük meg.

Márciusban a nyitott pontalapok metszefalában 12 őskori objektumot (tárolóvermeket, gödröket, házakat, tűzhelyeket) dokumentáltunk. Teljes bontásuk biztonságtechnikai okokból nem valósulhatott meg.

Az április 14–28. között lezajlott tényleges megelőző feltárás két zónára szorítkozott. Munkánk során 24 régészeti objektum került elő, hét a késő bronzkori urnamezős kultúra, kilenc kelta, egy pedig neolitikum idejéből származik. Előbbi két korszakból méhkas alakú tárolóvermek, gödörkomplexumok, cölöplyukak láttak napvilágot, illetve egy a kelta időkből származó ovális alakú műhelyobjektum, melyhez a járósintre tapasztott külső kemence csatlakozott. Mindenképp meg kell

említeni a kuriózumszámba menő 192. gödröt, mely teljesen új korszakot képvisel a lelőhelyen. A lekerekített téglalap alaprajzú, jelképes sírnak kialakított gödör déli falánál három edény feküdt egymás alatt-mellett, melyek a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájához tartoztak.

SZILAS GÁBOR

111. Budapest, XXIII. 195829/3, 195832 hrsz.

Ő, Sza

A régészeti örökség vizsgálatát Soroksár, Dobó utca – Felsődunasor – 185025/3 helyrajzi számú közterület – Táncsics Mihály utca – Gyáli-patak – Ráckevei, illetve a Soroksári Duna – Molnár-sziget holtág által határolt területen végeztük.

A nádassal fedett részekből emelkedik ki néhány méteres magasságával a nagyjából rombusz alakú terület É-i csúcsán egy dombocska. Homokos felszínéről szarmatákhoz köthető szürke és sima finom falú, vörösre égett anyagból készült kerámiaedények oldal- és peremtöredékeit gyűjtöttük (1. lh.).

A területen a XX. kerület felől határoló Szentlőrinci út mentén egy homokhát húzódik, mely a terület közepe felé lejt, innen az ingatlan DK-i határáig vizenyős, a szántás előtti állapotában nádassal benőtt rész terület el. A homokhát ÉNy-i felében szintén szarmata edénytöredékeket gyűjtöttünk össze (2. lh.).

A területet határoló D felé haladó dűlőút mentén szintén egy homokhát figyelhető meg. Itt az egyébként egységesen sötétszürke humusz világosabb árnyalatú, illetve sárgás foltokkal tarkított felszínre változik. A területről (3. lh.) őskori edénytöredékeket gyűjtöttünk.

REMÉNYI LÁSZLÓ

112. Bükkaranyos, Tag-földek

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő?, N?

2004. június 22-én helyszíni szemlét végeztünk a község külterületén. Bükkaranyos belterületétől DDK-re, a Bükkaranyost Emóddal összekötő műút Ny-i oldalán, az út és a Kulcsár-völgyi-patak közötti területen, a Tag-földek elnevezésű határrészben lelőhelyet regisztráltunk. A környezetéből kiemelkedő, ÉK-DNy-i irányú dombháton kb. 130×50 m kiterjedésű területen szóródtak igen kis sűrűséggel (mindössze néhány darab) a régészeti leletek.

A leletanyag néhány kézzel formált, jellegtelen, apró népvándorlás kori és/vagy őskori edénytöredékből, valamint néhány paticsból áll. A leletek a miskolci Herman Ottó Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Paszternák István.

JENEI ANITA

113. Cegléd, Hartyányi-dűlő

(Pest megye) Ő, Sza, Á

2004-ben a 4. sz. főút Abonyt elkerülő nyomvonala 76+950-77+230 km-szakaszánál építendő jobb oldali

földút területén vizsgáltuk át a lelőhely (4/4 lh.) DK-i szélét. A megelőző feltárást június 15. és július 21. között megszakításokkal végeztük. A humuszolt terület-sávot először kutatóárokkaival vizsgáltuk, mely a keleti részen negatívnak bizonyult. A géppel és kézzel megnyesett 1252 m²-nyi területen kibontottunk 11 árok-részletet, 2 gödör-részletet és 3 kutat.

A 89. sz. kút enyhén ovális, majd meredek oldallal mélyülve fokozatosan hosszúkássá szűkülő alakja gyakori a szarmata kutaknál. Betöltésének felső részéből szürke, korongolt, gömbös edény részlete került elő.

A lelőhely Árpád-kori településéhez tartozik a 87. és a 91. sz. kút, mindkettő kerek, meredek oldalú, betöltésük felső részében néhány 12-13. századi fazéktöredék. Néhány árok-részlet Árpád-kori, a 87. kúttal átvágott 80. és 88. árok talán szarmata. Az árkok többségében és a két gödör-részletben keltező leletet nem találtunk. A humusz leszedése közben egy őskori edénytöredék került elő.

Munkatársak: Dinnyés Dóra, Gera Ágnes ásatási technikusok.

DINNYÉS ISTVÁN

114. Cegléd, Váróczi-dűlő

(Pest megye) Sza, Á

2004. július 5. és augusztus 17. között került sor a 2003-ban feltárt Cegléd 4/3 lelőhely melletti, a nyomvonal-tól délkeletre fekvő erdősáv 19 m széles területének feltáráására, a 78+760 km-szelvény között. 3260 m²-en 203 objektumot tártunk fel, ebből 122 szarmata kori, 31 Árpád-kori, 2 szarmata és Árpád-kori leleteket egyaránt tartalmazott, 27 lelet nélküli, 21 leletei alapján nem meghatározható korú.

A lelőhely objektumainak többsége szarmata kori, kisebb számban Árpád-kori. A kibontott objektumok közül 7 gödörháznak bizonyult. A házleletek közül fontos kiemelni a 693. számút, amelynek foltja karólyukakkal jól látszódtott, bontás közben az É-i rész alján padlót találtunk. A lekerekített négyszög alakú, kisméretű gödörház bejáratát a DK-i sarokból induló, árokszerű részsű alkotta. Valószínűleg a gödör kerületén túlnyúló tető (eresz) alátámasztását szolgálták a 7-15 cm vastagságú karók, ezek helyét a gödör mentén lehetett megfigyelni. A bejárat fölötti tetőrészt annak déli oldalán is megtámasztották. A kunyhó belső terében keményre járt egyenetlen padlószintet találtunk.

A lelőhely-részleten szép számmal kerültek elő római festett import edényeken kívül terra sigillata töredékek is. Közülük legnagyobb számban a Drag. 37-es tálak töredékei fordultak elő, de néhány darabban a Drag. 33. típusú poharak is képviselték magukat (az egyik talpgyűrűjét orsógombként hasznosították újra). A 697. obj. leletei között egy Drag. 18/31-es formájú tál talp- és aljtöredéke került elő, belső felén PROC(ulus) feliratú bélyeggel ellátva.

Egy gödörházon belül egy gyermeksír került elő, mellékletei nem voltak, mindkét lábszára hiányzott.